Scoping review

auteurs

Judith Meijers

projectleider, Academische Werkplaats Ouderenzorg Limburg, docent,
Universiteit Maastricht, senior beleidsadviseur, Zuyderland Medisch Centrum, Limburg

Sascha Bolt

senior onderzoeker en onderzoeksmakelaar,
Academische Werkplaats Ouderenzorg Limburg, PhD-student, Universiteit Maastricht

Bij een scoping review worden complexe vraagstukken uit de praktijk onderzocht door alle beschikbare kennis over een onderwerp weer te geven.

De scoping review is een prille, opkomende en waardevolle methode in het verpleegkundig onderzoek. Scoping reviews zijn geschikt om brede praktijkvraagstukken op nieuwe terreinen te beantwoorden. Vraagstukken uit de praktijk gaan vaak over complexe, multifactoriële fenomenen die zich moeilijk lenen voor een systematische review van kwantitatief onderzoek. Denk aan een vraag als: wat is er bekend over manieren waarop verpleegkundige zorg kan bijdragen aan zelfredzaamheid bij thuiswonende ouderen? Het voornaamste verschil tussen de systematische en scoping review is de specificiteit (breedte) van de onderzoeksvraag.¹ Een systematische review is toegespitst op een zeer specifieke vraag, vaak met afgebakende onafhankelijke en afhankelijke maten: bijvoorbeeld de effectiviteit van interventie x voor uitkomst y. Bij een scoping review is de vraag veelal breder en gericht op het exploreren van beschikbare literatuur rondom een onderwerp.¹⁻²

LITERATUUR

De voornaamste reden voor het uitvoeren van een scoping review is het in kaart brengen van alle beschikbare literatuur over een bepaald onderwerp.³ Wat exact het doel is, kan verschillen. Een recent voorbeeld van een scoping review is het artikel van Bolt e.a. in *TvZ* over verpleegkundige aanbevelingen om goede palliatieve zorg te verlenen aan mensen met dementie in tijden van Covid-19.⁴ Het belangrijkste doel van deze studie was snel de beschikbare informatie in kaart te brengen en op basis daarvan de verpleegkundige beroepsgroep te informeren. De vraagstelling was verkennend en er werd gezocht naar recente documenten, zoals rapporten en richtlijnen, om concrete aanbevelingen te formuleren.

KENMERKEN

In 2015 heeft het Joanna Briggs Institute (JBI) richtlijnen opgesteld voor het uitvoeren van scoping reviews.² Ook heeft de PRISMA-rapportagestandaard een checklist ontwikkeld voor de kwaliteitsbeoordeling van scoping reviews. Deze komt overeen met de JBI-richtlijnen.⁵ De belangrijkste kenmerken lichten we toe aan de hand van het genoemde voorbeeldartikel.⁴

1. Het is van belang dat de doelstelling van de scoping review duidelijk is. Vaak wordt hierbij de afkorting PCC gehanteerd: populatie, concept en context. Het artikel van Bolt e.a. gaat over mensen met dementie in de langdurige zorg (populatie) en palliatieve zorgverlening door verpleegkundigen (concept) in tijden van de Covid-19-pandemie (context). De vraagstelling is leidend voor de systematische opzet en vormt de rode draad.
2. De scoping review moet helder een aantal stappen omschrijven die aansluiten bij de PCC-vraagstelling. Hoewel de scoping review minder strikte criteria hanteert dan de systematische review, is het evengoed van belang dat de review systematisch en nauwkeurig wordt uitgevoerd en dat het reviewproces transparant is. Onderzoekers moeten beschrijven: (1) Hoe, waar en wanneer is naar literatuur gezocht? (2) Hoe zag het studietoelkeproces eruit? (3) Welke gegevens zijn uit geïncledeerde artikelen gehaald? en (4) Hoe zijn deze geanalyseerd, samengebracht en gepresenteerd? Deze vragen worden duidelijk beantwoord in het artikel van Bolt e.a. Daarin staat wat de inhoudelijke in- en exclusiecriteria waren en dat een korte zoekperiode werd gehanteerd; in dit geval adequaat, omdat pas vanaf december 2019 literatuur over Covid-19 verscheen. De omschrijving van de data-extractie, synthese en presentatie van resultaten moet helder zijn; zeker wanneer gegevens uit verschillende bronnen (academisch en niet-academisch) en met verschillende methodieken (kwantitatief en kwalitatief) worden gecombineerd.
3. Bij scoping reviews wordt geen beoordeling gedaan van de kwaliteit van geïncledeerde bronnen, tenzij dit een specifiek onderdeel is van de doelstelling. Bij scoping reviews zijn de volledigheid en het overzicht van beschikbare kennis belangrijker dan de kwaliteit van individuele bronnen. Dit is ook het geval in het voorbeeldartikel, waarin aanbevelingen voor de praktijk worden gedaan op basis van de op dat moment beschikbare literatuur over palliatieve zorg en dementiezorg in tijden van Covid-19. Op het moment van schrijven was nog maar weinig bekend over Covid-19. Om toch aanbevelingen voor de praktijk te kunnen formuleren, is daarom naar een verschei-

Voordelen scoping reviews

- Incluseren van gepubliceerd en ongepubliceerd, wetenschappelijk of niet-wetenschappelijk materiaal (ook zogenaamde grijze literatuur meenemen).
- Alle soorten designs mogen geïncledeerd worden. Dit is een duidelijk voordeel voor het verpleegkundige onderzoeksgebied, aangezien hierin weinig *randomized controlled trials* en andere trials zijn, maar juist veel kwalitatieve of gecombineerde methodes (*mixed methods studies*).
- Volgt een systematisch proces, wat de transparantie vergroot.
- Geeft een uitgebreid overzicht van literatuur op een breed onderzoeksterrein.

Nadelen scoping reviews

- De kwaliteit van de methodologie van geïncledeerde studies is doorgaans lager, waardoor bewijs minder goed te interpreteren is. Dit maakt het lastig concrete conclusies te trekken voor praktijk en beleid.
- Scoping reviews kunnen geen krachtige uitspraken doen over het effect van interventies, omdat ze de methodologische kwaliteit van de primaire onderzoeken niet systematisch beoordelen en daarmee bias kunnen introduceren.
- Het kost mogelijk meer tijd, aangezien alle typen studies en ook grijze literatuur (beleidsrapporten, ongepubliceerde gegevens, et cetera) geïncledeerd kunnen worden. Dit kan ook de transparantie van het zoek- en selectieproces van informatiebronnen beïnvloeden.
- Bij een actueel thema kan de studie achterhaald zijn op het moment van publicatie, omdat bepaalde informatiebronnen (bijvoorbeeld nieuwsberichten) sterk aan verandering onderhevig zijn.

denheid aan bronnen gezocht. Voor het merendeel van deze bronnen bestaan geen kwaliteitscriteria zoals we bijvoorbeeld gewend zijn voor kwantitatief onderzoek. Bij het beoordelen van de kwaliteit van bevindingen uit scoping reviews ligt de nadruk daarom minder op de kwaliteit van de geïncledeerde bronnen. Des te belangrijker is het dat er transparantie is over alle stappen in het reviewproces. Dit maakt het voor lezers makkelijker zich een beeld te vormen van de kwaliteit van de scoping review en de informatie die eruit voortkomt.

WAARDEVOL

De scoping review is een geschikte methode om brede onderzoeksvragen te belichten. Het uitgangspunt is alle beschikbare kennis over een bepaald onderwerp weer te geven, waarbij het niveau van bewijskracht minder van belang is. Binnen de verpleegkundige wetenschap is dit een waardevolle methode om complexe vraagstukken uit de praktijk te onderzoeken. Kennis vergaard met scoping reviews kan bijdragen aan verbeteringen in het werkveld en richting geven aan vervolgonderzoek. ●

REFERENTIES

1. Peterson J, e.a. Understanding scoping reviews: Definition, purpose, and process. *J Am Assoc Nurse Pract.* 2017;29(1):12-16.
2. Peters MDJ, e.a. Chapter 11: Scoping Reviews (2020 version). In: Aromataris E, Munn Z. *JBI Manual for Evidence Synthesis*. JBI. 2020.
3. Munn Z, e.a. Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. *BMC Med Res Methodol.* 2018;18(1):143.
4. Bolt S, e.a. Palliatieve dementiezorg verlenen tijdens Covid-19. *TVZ.* 2020;04:44-47.
5. Tricco AC, e.a. PRISMA Extension for Scoping Reviews (PRISMA-ScR): Checklist and Explanation. *Ann Intern Med.* 2018;169(7):467-473.